

מדור בוידובר על צפורים שאינן צפורי-נפש ועל נכסים שאינם נכסי-צאן-ברזל, על הכל ועל לא כלום — על הא ובטיקור על דא.

סול מדבר בניב פולני. ג'ואן יחפה ער המתניים ופול מעשן תפוזים

בלי פוזות, בבקשה

מקסימה, בשמלה דקה מדי, עיניים ירוקות, גדולות ומפוחות, ושיער זהב 14 קאראט, שעמדה שתולה וגי בוכה כשהיא מחזיקה, במזמור כסית, ציפורן אדומה בידה. בקול הססני וקטן, אמרה לנו שהיא גיל היחורה, המשחקת את תפקיד קרן בסרט. היא בטוחה שתוכל לשחק את התפקיד, כיוון שהיא לומדת כעת, עם מורתה שנילחה אליה, את ההיסטוריה של ישראל. בינתיים היא לומדת על הפרחים והצפרים של ישראל. שאלנו אם גם על הדבורים, אך היא לא הבינה אותנו.

היא יודעת שהיהודים רצו ארץ משלהם, וקיבלו מה שמגיע להם. הם בנו את ישראל לפני שתיים-עשרה שנה. היא חייכה בהתנצלות, נישאה אל צעיר שחרחר, תקעה את הפרח בדש בגדי. הוא נחללה כאחיו הבוגר של סול מינאו, וכפילו, מייק, מנהל עסקיו, לא, לא, אין בינו ובין גיל שום דבר. היא תינקה בסך הכל. הוא

ובגודל טבעי, ארי בן-כנען, בחליפה קלה וקיצת, על אף הגשם השוטף. במקום סיגריה צינית בוחית פיו, מצץ פלח תפוז ישראלי, אותו ניפנף בחן בין מציצה למציצה. הבאה אחריו היתה אשתו, ג'ואן ודחאד, לא בשלוש פנים, אנו שמחים לומר, אבל היחידים הספיקו, והכתה לא דחקה לפני. במבט ראשון נדמה היה לנו שמיסט ניומן יחפה עד למותניה. אולם מבט שני הבהיר לנו, לצערנו, שהגורם לטעות אופטית זאת היו מכנסי הטריקו ההדוקים מאד שלה. היא הרשתה לעצמה לזלזל בהוראת של מיסטר היפט. היא הסתירה את פניה בידה, אך לא, השבח לאל, את גופה — דבר שעורר את הערצתנו.

עקבנו בעינינו בהתעניינות אחר מיסטר היפט, שנוגש אליהם בצעדים נמרצים, הולך אותם ואת אחיה מארי סינט, בלונדית דקה ומחוקה במקצת בהופעתה, אל דלת הכניסה. מאות ידיים קטנות הושטו לעבר הכוכבים הגדולים לחתימה. לא יוכלנו שלא להתפעל מקור רוחו של פול ניומן, שפילס לעצמו דרך תוך כדי חתימה. הסרטו את כובעו הדמוני בפני האילוף ההוליבודי של ג'ואן ודחאד ואחיה מארי סינט, שנשארו באותו רפלקס-מוותנה של חיוך בתוך כל המהומה. שמחנו לאידו של מיסטר היפט, שלא הצליח לשכנע את המעריצים באוטוריטטה שלו. הם פשוט התעלמו ממנו. הבעת פניו נשארה קפואה גם כאשר ננעצו מרפקים בגופו הכחוש.

לבנו יצא אל הנערה הצנומה, שקולה הדק והמתחנן נשמע מעבר לדלת הזכוכית, שמעברה השני יבנו בשאננות: "בחייך", אמרה לשוטר השומר, שניסה להסי ביר לה שהכוכבים כבר הלכו, "לא איכפת לי. אני מוכרחה לקבל חתימה, ומהר, כי אם לא, אצטרך אני להביא מחר חתימה למורה. תן לי להיכנס, בחייך, עוד מעט מצלצלים".

רצינו לקום וללכת להצגה יומית, כשנעצנו למראה שתי נערות בתלבושת ביה-הספר הריאלי, שצצו מאישם, כשהן תועות במבוכה בפואיה הגדול והשומם כמעט. הן שוטטו בין דוברי העברית הבודדים, ונעצרו ליד צעיר יפה-תואר שישב והפליט כמה מלים אנגליות לעבר חבורת נהגים משועממים שישבו וחיכו לפקודת. הן ניגשו אליו, שאלו באנגלית איטית ומחססת: "אולי אתה רוצה... יכול... לחתום לנו כאן?"

חשבנו שיהיה זה חזירי מצדנו לשבור את לבן של אריאלה גוטסמן וחניה זרמי בנות 15 ותלמידות כהן ט', ולגלות להן שנושא הערצתן לא היה אלא סתם עיתונאי ישראלי. הוא עצמו שיחק בהנאה את התפקיד שהועיד לו.

"קראתן את אסטודוס?" שאל בקול מחמיר. אריאלה וחניה הרכינו את ראשן בבישנות, הורו שלא הבטיחו לקראת ההזדמנות הראשונה. הוא בחן בקפדנות את שתי הנערות, הורה דקה ואמר: "אולי אתן רוצות לשחק איזה תפקיד בסרט שלנו?" הנערות היו המומות. אריאלה התאוששה ראשונה, מילמלה במבט האנגלית שלה, "אני מצטערת. אבל זה בטח יפריע ללימודים שלי. הורי גם בטח לא יסכימו".

העיתונאי הרים, כמאות, את גבותיו. השתוקקנו באותו רגע לטפות על שכמה של חניה, האמיצה יותר, שהתנדבה לתפקיד, וראתה, יחד עם זאת, צורך להודות: "אני לא יודעת לשחק".

"אין דבר", פסק האיש הגדול, "את לא צריכה לדעת לשחק".

"כן, אבל האנגלית שלי לא כל כך טובה, המבטא, אתה יודע..."

"זה בסדר. נמצא כבר משהו. הצרה היא שבשלב הראשון נוכל לשלם לך רק כ-80 לירות ליום, אני חושש".

חניה נשארה פעורת-פה ואריאלה הודרה לומר: "בעצם, אולי בכל זאת אצליח לשכנע את ההורים שלי שאני יכולה גם ללמוד וגם לשחק בסרט".

"לא!" שמענו בהתפעלות את האיש פוסק: "אתן אין לי כבר מה לדבר. את אמרת שאינן יכולה". הוא פטר מלפניו את הנערות, אחרי שיעץ לחניה להתקשר אחרי שתשוחח עם הוריה, והתם על פנקסיהן בשם גירי — שהן נהגו כאילו הוא אומר להן משהו, השם הזה. בקושי הספקנו לעלות כמה עליות ולדורר כמה ירידות בחיפה וכבר היה עלינו לחזור למסיבת קוקטייל, שצריכה היתה להיות מסיבת היכרות בין כל משתתפי הסרט ובין העיתונאים. קרנו בהערכה את אלפי העור גיות הקטנות ומעוררות-התאבון שעל השולחנות המקושטים, משכנו כבתפנינו למראה המין והקפה, וחיכנו בחביבות את המלצרים שהתרוצצו עם מגשים עמוסי-חייקין, כשאנו משתלים מאד להקל עליהם. עמדנו על רגל אחת ואחר-כך על רגל שניה והחלפנו מלים ידידותיות עם אנשים שראינו בפעם הראשונה בחיינו, ואנו מקווים גם האחרונה.

ניווטנו בהזירות את דרכנו, כשאנו משתלים שאף טיפה מן הנוזל היקר לא תלך לאיבוד, לעבר נערות

ניסנו, לשוא, להתעלם מן הזלזול של מידועינו, על שאינו משתתפים באסטודוס או לפחות מחכים מרפקים עם פול ניומן, ג'ואן ודחאד ואחיה מארי סינט, שלא לדבר על סול מינאו. מובן שבשלב זה כבר לא היה נעים להודות שאיננו יודעים מי זה סול מינאו. דיבר רינו הנחלבים על הסרט העברי איי לייק מייק, שבהם רטנו עומדים להתחיל במים אלה, נתקלנו באוזניים ערלות. היינו מוכרחים, פשוט, להעלות את הסטטוס החברתי שלנו. נסענו איפוא לעיר העתיקה, החיה בהחיה את העבר.

הדבר הראשון בו נתקלנו במלון ציון, היה גברת בלונדית עגלגלה ומאד מאד רשמית, שהציגה את עצמה בפנינו בשם ריקי ברנשטיין, או משהו. היא היתה בעבר מוכירתו של טדי קולק, וכעת היא אותו הדבר של קצין העתונות, פרד היפט. "אני מצטערת מאד", אמרה בקול מקצועי, "אבל אסור לדבר עם האנשים. אסור גם לצלם אותם. אפשר רק לשבת בפואיה ולהסתכל". מבט חטוף בפואיה הספיק להבהיר לנו שפרט לאיננוטרה, לא היה דבר לראות, אלא אם כן אפשר לקחת בחשבון כמה ישישות אמריקאיות שישבו וחיכו, דרוכות למשהו נעלם.

הפעלנו את כל הקסם האישי שלנו, כדי לרכך את ריקי, אך היא כנראה, לא הבינה אותה. "אני מאד מצטערת", פסקה, "אך אלה הן ההוראות של מר פרמינגר, ואסור לנו לסטות מהן מימנה או שמאלה".

הושבנו את עצמנו, סובבנו אגודלים, וניסנו לספוג את אוירת המקום בנשימה עמוקה. התרגיל הופסק הודות או בגלל גבר צעיר, בעל תווים מחודדים, שניגש אלינו, קד קידה קלה, אמר שהוא פרד היפט והתנצל על התקרית שלנו עם מוכירתו.

היפט אמר שריקי נהגה כשורה, כלומר, מה שאפשר היה לכנות כשורה עד אתמול, 11 בלילה. אבל אז באו הוראות ממיסטר פרמינגר, שהוראות הן: "אני מבקש אתכם לסלוח לריקי. היא פשוט לא קיבלה את ההוראות החדשות", אמר, "אתם רשאים לצלם, אבל בלי פוזות. כלומר, לא שאסור לכם לעשות פוזות, אלא לא לבקש מהשחקנים שיעשו פוזות".

אותו רגע חלף על פנינו יהודי יקר, לבוש מכנסי חאקי דהויים ומקטורן קורדורי ירוק, בשערו המכסיף ופניו השזופים, נראה לנו כמו שריד מסגרה. ברגע הראשון, והאחרון, ששוחחנו אתו, הספקנו לברר שהוא אמנם יהודי ויקר, שמו ד"ר מיצניק, פרופסור לפילולוגיה באוניברסיטת קליפורניה, שתפקידו ללמד את סול מינאו, שהוא בן לאב שצילאי ואם אמריקאית, ומי שעליו להיות דב לנאו בסרט — לדבר בניב פולני. עוד לא הספקנו לעמוד על ניבו הפרטי של ד"ר מיצניק, שנדמה היה לנו שהוא פולני — ניגש בהחלטיות מר היפט ונעץ בד"ר הנכבד והקשיש מבט וועם מבדע

מעדיף, כחברה אינטימית, את נעמי לב בת ה-23 החי פאית. הנערות הישראליות הן חמודות מאד, הבטיח לנו. מצאנו את עצמנו, איננו יודעים איך, עומדים בקרבתו של הכוכב — הוליבד יודעת לב — סול מינאו שהיה לנו כבר העונג להתחכך בו בנשף בעין הוד, כאשר ספג בעיטה בעכוזו הקולנועי הדין, מרגלו הגסה של דן בן-אמון, חברו לסרט. נאנחנו והרהרנו שיש אנשים שיש להם כל המול שבכולם.

סול מינאו, לדידנו, נראה כמו כל בן שכונת התקווה. הוא צנום, שחרחר, שערו השחור מתולתל בקפידה, לבושו הדור-מדי, והוא מסתכל על העולם בעיניים שחור רות לחלוטות. סול בן ה-21, המשתדל מאד לעשות רושם של אדם בוגר, ניסה לשכנע אותנו ששאיפת חייו היא לככב בסרט על אהבה נואשת וגדולה, בין חור צעיר ואשה בוגרת. בינתיים הוא מסתפק באנחות וקריאות-התפעלות של בנות חיפאיות צעירות בשעות שלפני-הצהריים, ובנות יותר קשישות בשעות שלאחר הצהריים.

הוא נשמע כנעלב, על שכל מה שעושים לו כאן מעריציו, הוא לבקש אוטוגרפים, בעוד שבארצות הברית ואוסטרליה התנפלו עליו, תלשו תלתלים מראשו וקרעו את בגדיו.

על כגון דא נאמר: Honni soit qui mal n'y pense.

חטאת נעורים

לכל אחד יש חטאת נעורים. אחד היה מנתן ברוג' קה את פנסי הרחוב, שני היה סוחר תרנגולות לקומיץ ורפאל קלאצ'קין, כוכב הבימה, היה כותב שירים. גילינו אצלו מחברת עתיקה, כתובה בדיו שחורה, מלאה שירים, אותם כתב בימים שהיה תלמיד מקוה-ישראל, כשתל-אביב היתה ימין ושמאל רק חול וחול. הוא נראה כמתנצל כאשר הראה לנו את שירו פורים, שנכתב בת חילת שנות העשרים.

כשחג פורים אצלנו מגיע / נשכחים יסורים, ואין איש מפריע / אף הנשים הלוקניות / אזני המן לאפות מתחילות.

באה מבית-הכנסת אשתי רעייתי: / חג טוב, טוב, בעלי, הנמילה שמעתי: / חג טוב, חג נעים! אנכי עונה / "הלואי ולשנה הבאה נזכנו".

תני לי אשתי את היין אדום / אוזן המן, הדגים, המרק: / רצה אשתי לתנור ברננה: / אוי ואבוי, נשרפה המנה!

קיבתי רעבה, מתאוננת עד בכי, / מכעס העפתי לה יד על הלחי / אוי בעלי היקר בחיי, / הן אוזן המן לא תעשה מאזני!

כאן הפליג קלאצ'קין, הידוע בציבור ידידיו בשם "קלוז", בזכרונות. "בימים ההם, לא אמרו לנערה, חתימה. אמרו: א מיד וי א ציט".

למשקפיו עבות-הקרן. "סורי", התנצל במבוכה ד"ר מיצניק, "אינני רשאי לדבר אתכם בלי הוראות". הוא קם והלך כחלמני נזוף. "מותר לכם לצלם, אם תרצו, אך לא לדבר", קבע היפט בחיוך חמוץ.

נתקפנו חשק עז להביע בקול רם את דעתנו עליה, ואם לא עשינו זאת היה זה רק הודות לצלצול פעמון בית-ספר, שנשמע בבירור בפואיה. הוא טרם נדם, וכבר תפסו שני שוטרי-תנועה עמדה ליד דלת הזכוכית של הכניסה. המנקה הישיש בעל שער השיבה נטל באנחה את המקל והסחבה, ועמד, תוך גניחות, במבצב הכן, בקצה המשטח הלבן והנקי שלפני הדלת מבחוץ. המקום הוצף במשרות תלמידים ובעיקר תלמידות, שהצמידו את ידיהם ואפיהם לדלת הזכוכית. העובד הישיש מילמל משהו וניסה לנקות את הדלת המבריקה בסחבת.

תמהנו לראות, על אף הדלת הסגורה, כמה תלמידים שהצליחו להסתנן דרך דלתות מיסטוריות. הם חיכו להתרחשות, שלא אחרה לבוא. דלת המעלית נפתחה ועל הסף הופיע, בכל הדור